

15. Entsyclopedia suchasnoi Ukrainy [Encyclopedia of modern Ukraine], – URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=13768 (Accessed 3.11.2017)

Афутіна І. В., аспірант кафедри філософії Національного Університету «Одеська юридическа академія» (Одеса, Україна), E-mail: quicksilver@mail15.com

Идеализация как метод познания правовой действительности через призму правовой идеологии

Анотація. Автором осуществлена попытка вернуть правовой идеологии статус важнейшего элемента правосознания с помощью метода идеализации как основы для оценочной и программно-целевой функций правосознания.

Ключевые слова: правосознание, правовая идеология, правовая психология, деидеологизация, идеализация.

Afutina I., postgraduate student of the Department of philosophy National University «Odessa law Academy» (Odessa, Ukraine), E-mail: quicksilver@mail15.com

Idealization as a method of cognition of legal reality through the prism of legal ideology

Abstract. The purpose of this research is to restore the status of legal ideology as an important element of legal consciousness with the help of idealization method as the basis for the evaluation and program-objective functions of legal consciousness.

Value. To protect the ideology comes the ability of idealization, which is inherent in consciousness. It is such an objective necessity, in the path of which really true knowledge is attained. Subjecting to the reduction of complex problems, it allocates the essential and distracts from the nonessential, leads to the disclosure of patterns.

Legal consciousness is always naturally inclined to idealize the legal reality, thus forming the social ideals of the perfect structure of the state legal system. Idealization is a quality of the legal consciousness, which consists in the creation and perception of social ideals, rooted in a special section of legal consciousness – legal ideology.

The peculiarity of idealization is that it is universal both as a property of legal consciousness and as a method of comprehending the surrounding reality by this legal consciousness. It does not depend on the external factors that shape the personality, and is always inherent in any personality at any level of development of legal consciousness.

Conclusion. Reproduction of natural-legal processes in thinking makes the method of idealization demanded by the nature of the natural law itself. In the process of comprehending the legal reality and forming the legal consciousness, one of its main goals is to strengthen the legal ideology. This indicates that it is irremovable from the mind. The value of the new universal humanistic legal ideology is incontestable. It is based on the idea of the full disclosure of creative essence of a man as the goal of the formation of a humanistic society, the absolute value of freedom, the harmonious combination of the richness of spirit and matter of the individual, the individuality of each person and also conciliarity, the fair universal equality of individuals, states, civilizations and the world as a whole. And it is the exact direction that legal science and practice should direct their views at.

Keywords: legal consciousness, legal ideology, legal psychology, de-ideologization, idealization.

УДК 316.472.45

Ганаба С. О.,

доктор філософських наук, доцент,

доцент кафедри філософських дисциплін

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

(Кам'янець-Подільський, Україна), E-mail: sveta_ganaba@ukr.net

**ЛЮДИНА ЯК МЕТА ОСВІТИ:
ОРІЄНТИРИ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ**

Анотація. Сучасна українська освіта знаходиться у стані перманентних змін. Ці зміни пов'язані із необхідністю не лише ефективно відповідати на виклики сучасної епохи, а й продукувати низку ідей, які окреслять орієнтири подальшого поступу суспільства. Позбутися недоліків та дати ефективні відповіді на виклики сучасної епохи освіта зможе за умови, що буде розвиватися відповідно до іманентної природи

людини. Вона розумітиметься середовищем у якому розвиваються природні задатки тих, хто навчається та у якому відбуватиметься їх постійне зростання відповідно до здібностей, нахилів, інтересів тощо. Ці настанови є релевантними за умови відмови від стандартизованої й уніфікованої освіти на користь природної, органічної. Така освіта ґрунтується на особистісних потребах людини та впливає з її природних задатків. Переосмислення освітніх практик у контексті соціокультурних зрушень зумовлює необхідність окреслення нових орієнтирів розвитку. До таких орієнтирів слід віднести: розуміння навчання як активного процесу творення знань, спрямованість навчання на саморозвиток особистості; розуміння освітньої діяльності як трансформативного процесу, що створює умови для само трансформації особистості. Врахування й розвиток цих орієнтирів дозволяє зрозуміти навчальну діяльність як практику відкритого знання, що здобувається шляхом самостійної взаємодії суб'єктів навчання й презентує функціонування освітньої діяльності як пластичної, гнучкої й само організованої освітньої системи. Освіта презентується як простір свободи, у якому суб'єкти навчання отримують можливість вільного самовираження й вільного вибору того, що їх цікавить.

Ключові слова: освіта, мета освіти, людина, трансформативні здібності, відкрите знання.

Постановка проблеми. Сучасна українська освіта знаходиться у стані перманентних змін. Ці зміни пов'язані із необхідністю не лише ефективно відповідати на виклики сучасної епохи, а й продукувати низку ідей, які окреслять орієнтири подальшого поступу суспільства. За таких умов освіта уявляється тим культурно-цивілізаційним надбанням людства, який виявляє принципову здатність «працювати» на майбутнє, плекаючи нові цивілізаційні здобутки, аналізуючи життєвий досвід людини та підтримуючи пошуки нею власної ідентичності тощо. Як духовна константа епохи, вона слугує основою та орієнтиром побудови майбутнього. Дана настанова набуває особливої актуальності та релевантності за умов тих численних проблем і ризиків з якими зустрілося сучасне людство. Сучасні реалії, які З. Бауман метафорично кваліфікує як «плинну модерність», відзначаються руйнуванням узвичаєних сталих структур, які забезпечували функціонування і життєдіяльність суспільства й засвідчили розбалансованість суспільства та його процесів, їх мінливість, нестійкість, стрімку динаміку тощо [1]. Пріоритетною в умовах сьогодення, на думку О. Жукової, є здатність людини «вхоплювати новизну», «відчувати час», «керувати мрією», «передбачати майбутні зміни та їх наслідки», «планувати і втілювати проекти і життя...» [2, с. 244]. Суспільство як ніколи раніше демонструє свою надзвичайно складну природу, а тому потребує відповідного освітнього ресурсу.

Просякнута раціональним, логічно-понятійним, авторитарним стилем мислення, орієнтована на відтворюваність (репродуктивність) знань та їх стандартизоване конструювання, дидактичну замкненість змісту й інтелектуальну несамостійність тих, хто навчається тощо освіта не відповідає сучасним соціокультурним реаліям. Вона постає жорстко структурованим простором, у якому використання джерел інформації має тенденцію звужуватися до інструкції. Методами, що переважають у засвоєнні навчального матеріалу, є зубріння та натаскування, а контроль отриманих знань, як правило, репресивний. Цінність суб'єкта навчання визначається певною сумою знань, навичок, здібностей в освоєнні навколишнього світу, а не його екзистенцією. Ці обставини вимагають необхідності рефлексії сутності освіти, тобто розуміння того, що вона може запропонувати у майбутньому у контексті подальшого цивілізаційного поступу людства. Осмислення можливостей й потенціалу освіти як індикатора та каталізатора суспільних змін потребує пошуку нових теоретично-методологічних засад її розвитку. Йдеться про необхідність перегляду й створення нових концептуальних засновків й методологічних пріоритетів.

Метою статті є розгляд орієнтирів та концептуальних пріоритетів розвитку освіти як середовища культурної трансформації особистості.

Аналіз останніх досліджень. Філософське осмислення проблем сучасної освітньої діяльності представлено у працях С. Білецької, Л. Горбунової, В. Канке, О. Карпова, М. Кузьменка, С. Пролеєва, В. Шевченка та інших. Освіту як трансформацію «духу епохи» у світогляд, структуру свідомості, культуру, у єство людини аналізує В. Андрущенко. Теоретичні засади навчальної діяльності представлено у дослідженнях І. Лернера, І. Малафіївка, В. Оконя, Т. Паніної, А. Сизоненко та інших. Задають орієнтири в осмисленні освітнього процесу як складного, відкритого, нелінійного наукові розвідки В. Аршинова, В. Буданова, І. Бескової, Л. Бевзенко та інших. Презентація освіти як складного соціокультурного утворення, яке перебуває у стані постійної само зміни й саморозвитку, викладено у дослідженнях А. Гуменюк, Н. Кочубей, І. Ланцева, О. Новікова, О. Огурцова, П. Сауха та інших. Пошуком й обґрунтуванням нових орієнтирів модернізації освіти займаються М. Бойченко, В. Бех, М. Култаєва, Т. Троїцька, Н. Шубелка та інші.

Виклад основного матеріалу. Характерними рисами сучасної освітньої системи є регламентованість, стандартизованість, уніфікованість. Створена за класно-урочним принципом, запропонованим Я. А. Коменським, вона уподібнюється до фабричної конвеєрної системи. Заклади освіти уявляються фабриками з переробки сировини (індивідуальності учня) та виготовлення типових соціальних персонажів епохи. Загалом, готуються виконавці, які здатні терпляче виконувати типову діяльність. У викладанні домінує штамп. Отриману «суму знань» індивід успішно використовує упродовж всього життя у професійних практиках та повсякденній діяльності. Дисциплінування та змагальність, заохочення та покарання є обов'язковими складовими образу навчального закладу. Така освіта підлаштовує людину під свої принципи та пріоритети, не забезпечуючи необхідні умови для розвитку особистості. Вона зосереджується на соціальній адаптації особистості, а не на її культурній трансформації. Людина розглядається як засіб реалізації певних навчальних проектів, як інструмент маніпуляції, а не як мета, не як активний суб'єкт, який здатний творити розуміння світу довкола себе і, водночас, відстоювати та демонструвати власну унікальну самобутність.

Позбутися недоліків та дати ефективні відповіді на виклики сучасної епохи освіта зможе за умови, що буде розвиватися відповідно до іманентної природи людини. Вона розумітиметься середовищем у якому розвиваються природні задатки тих, хто навчається та у якому відбуватиметься їх постійне зростання відповідно до здібностей, нахилів, інтересів тощо. Ці настанови є релевантними за умови відмови від стандартизованої й уніфікованої освіти на користь природної, органічної. Така освіта ґрунтується на особистісних потребах людини та впливає з її природних задатків. Вона, на думку британського дослідника й теоретика освіти К. Робінсона, ґрунтується на наступних якостях: 1) здоров'я (передбачає піклування про інтелектуальний, фізичний, духовний та соціальний розвиток учнів); 2) екологія (ґрунтується на усвідомленні взаємозалежності усіх складників розвитку як для кожного учня, так і для цілої спільноти); 3) справедливість (передбачає орієнтацію на плекання талантів та потенціалу учнів, незалежно від їх соціального стану чи життєвих обставин); 4) турбота (створює максимально сприятливі умови для розвитку учнів на засадах співчуття, досвіду та здорового глузду) [6, с. 6]. Йдеться не про створення й впровадження особистісно-орієнтованих методик викладання й стратегій оцінювання, а про звернення до першооснов освіти. Таке звернення дозволить реалізувати принцип: людина – мета, а не засіб реалізації певних освітніх проектів. Освіта набуває ознак превентивної, тобто такої, яка допоможе людині бути успішною в умовах суспільства сповненого ризиків та непередбачуваності.

Наступним орієнтиром розвитку освітньої діяльності є відхід від центриського розуміння людини, її місця у світі. Йдеться про те, що освіта

все більше концентрується на розвитку здатності до навчання, плекання творчих здібностей особистостей, створення потужної мотивації саморозвитку індивіда. Вона розглядається як процес самопізнання, само творення, само вибудовування середовища та людини. В освітньому просторі складається нова ідентичність людини – людина-аутопоезис (У. Матурана та Ф. Варела), людина, що творить себе. Її активність в отриманні нових знань компенсується когнітивними та духовними практиками. Людина вже не розуміється як довершений вірець природного творіння, а, радше, як основа для подальшого творення та розвитку. Вона постає трансцендуючою людиною, яка усвідомлено та вільно долає межі власної сутності, яка не замкнена на своєму Я. Відповідно самопізнання є засобом подальшого розгортання процесу самовибудовування людини.

Відхід від центристського розуміння людини орієнтує освітній процес на необхідність пошуку й творення людиною співвимірних суспільним запитам ідентичних та культурних форм, акцентує увагу на самотрансценденції, самостановленні людини. У цьому контексті міркувань відбувається відхід від популярної в освіті минулого століття ідеї антропоцентризму. Подолання антропоцентризму полягає не лише у відкиданні утопістської і небезпечної ідеї, що лише дитина знаходиться у центрі освітнього процесу, тобто вона є тим центром, довкола якого все обертається та створюється. Дійсно, таке заперечення є важливим, оскільки плає не паритетність і, відповідно, непродуктивність навчальних практик та відносин у їх процесі. Кантівський заклик ставитися до «людини як до мети» втрає своє смислове наповнення з огляду на те, що за цим закликком неминує приховується ставлення до людини як до засобу. Як стверджує О. Нестеров, у культурах, в яких людина не розглядається як вища мета, вона не може розглядатися і як лише засіб. Мова йде про те, що якщо людину проголошують метою, то задля якоїсь вищої мети, у досягненні якої вона буде лише засобом [5, с. 187].

Сприяє розкриттю індивідуального потенціалу тих, хто навчається й зумовлює формування когнітивного різноманіття, що врешті-решт передбачає смислову, методологічну, змістову, методичну тощо варіативність та насиченість навчального процесу пізнавальна гнучкість. Вона, трактується О. Карповим, як сукупність «індивідуальних та колективних пізнавальних траєкторій та переходів між ними як автокорекції пізнання, які продукуються особистістю і пов'язані із різноманітністю її індивідуальної природи» [5, с. 52]. Пізнавальна гнучкість забезпечує якість пізнання шляхом дослідницького, проблемного навчання. Вона сприяє створенню нового знання шляхом творчого переосмислення вже набутих знань й творення нових смислів й сенсів. Навчальний процес передбачає не лише вміння створювати потенційно нове з невідомого, а й уміння творити новий продукт зі звичних, зрозумілих для людини елементів. У навчанні ліквідується усталений погляд на властивості елементів, відбувається перегляд їх відомих характеристик, ведеться пошук їх потенційних можливостей та якостей тощо. Саме у відмінностях знаходиться раціональне зерно та утверджується нове розуміння явища чи факту. Випадковість, ситуація можливості, яка здатна дуже швидко змінитися, набувши нових конфігурацій і смислів, є значущою для побудови нових інтелектуальних стратегій. Мова йде про створення такого освітнього середовища, що забезпечуватиме, з одного боку, різноманітність освітнього процесу, методів як загальної програми дій, а не як конкретного способу навчальної взаємодії; з іншого – орієнтування людини на постійне творення та засвоєння світу, розвиток пошукових інтенцій, здатність самостійно приймати рішення, бути винахідливою та творчою. Така людина розглядає світ як сферу пізнавальної та практичної невизначеності, яку необхідно культивувати.

Освіта сприймається як сфера постійного продукування та перегляду знань, які принципово виникають у принципово нових умовах і є релевантними в мінливих

ситуаціях-переходу. Ця сфера покликана повсякчас творити простір думки, а не лише споживати її результати. Завданням освіти є не стільки навчати думати про речі, якими вони є, скільки, як вони можуть змінюватися та яких рис вони можуть набути у майбутньому. У цьому контексті знання втрачають статус раз і назавжди окресленої істини та набувають ознак плюральності, інтердисциплінарності, динамічності. Йдеться про формування когнітивного різноманіття, у варіативності якого суттєву роль відіграють індивідуальні та суспільні потреби. Таке пізнання є «відповіддю на виклики соціальної реальності, акцентованої на когнітивно-діяльній природі людини» [3, с. 52]. Його онтологічний статус в освітній діяльності, за твердженням О. Карпова, визначається як створення цілісної, але, водночас, відкритої системи знань, здатних до саморозвитку. Епістемологічний презентується в евристичних практиках і дослідницьких процедурах отримання знань, які виховують здатність до запитальності [3, с. 56]. Власне пізнавальна гнучкість становить підгрунтя у конструюванні таких дидактичних стратегій навчання, які сприяють «пробудженню» та реалізації творчого потенціалу особистості. Вона акцентує навчальну діяльність не на тому, скільки знань отримує суб'єкт навчання, а на тому, наскільки він зуміє їх використати у практиках свого життя, наскільки вони сприятимуть реальним змінам світу й людини, її характеру, свідомості тощо.

Таким чином, врахування освітньої діяльності іманентної природи людини дозволить спроекувати навчальну діяльність на розвиток трансформативних здібностей особистості. У навчанні відбувається її само вибудовування, само зміна тощо. Зміст навчання уподібнюється до процесу, результатом якого є вихідні дані для подальших трансформаційних дій. Властивість трансформативності, тобто само модифікації, робить можливим функціонування навчального процесу як відкритої, пластичної і само організованої дидактичної системи, що володіє здатністю до само генерації аутентичних пізнавальних ситуацій навчальної взаємодії. Освіта спрямовується на перспективне осмислення проблемних ситуацій (передбачає можливість вирішувати проблеми і вміння виокремлювати нові), здатність суб'єктів навчання до самоорганізації та взаємодії, розвиток у них здібностей до перетворення в руслі життєвих стратегій і практик.

Трансформативний характер освіти сконцентровує свої зусилля на проектуванні стратегій навчальної діяльності. Його роль не обмежується конкретними дидактичними побудовами. Він лише задає їм орієнтири з тим, що коли вони вичерпають свій евристичний потенціал, переформувати їх, відшуковуючи в умовностях, закономірностях нові прогалини, нові можливості для подальшого удосконалення. Освітнє середовище постає як складне середовище, яке знаходиться у русі та саморозвитку. Навчання, на думку О. Князевої, не уподібнюється до передавання знань як естафетної палички від однієї людини до іншої, а розглядається як творення умов, за яких уможливорюються процеси породження знань тим, хто навчається, їх активна і продуктивна творчість. За таких умов вчитель має навчатися бачити, що приховується за учнем, і навчитися розуміти його [4, с. 31]. Освітній процес постійно регенерується і перетворює тих, хто до нього залучений, виходячи із майбутніх можливостей, тобто у контексті того, хто і ким може бути. В освітній практиці це означає переосмислення власного досвіду як «само-техніки» (Ж.-П. Міле). Особистість постає не як певна даність, а як процес, у якому відбувається творення людиною самої себе через розкриття та активізацію її потенційних можливостей. Вона постійно еволюціонує й змінюється, впливає на оточення й зазнає змін від нього. Динамічність є властивістю особистості, необхідною умовою її розвитку та життєдіяльності.

Навчальна діяльність все більше концентрується на розвитку здатності до навчання. Вона розглядається як процес самопізнання, само творення, само вибудовування середовища та людини. Навчальний процес орієнтується на

максимальний розвиток творчих здібностей особистостей, на створення потужної мотивації саморозвитку індивіда. В освітньому просторі складається нова ідентичність людини – людина-аутопоезис, людина, що творить себе. Її активність в отриманні нових знань компенсується когнітивними та духовними практиками. Загалом, освіта розвивається у площині транснаціонального, культурного й соціального досвіду, що дозволить їй імплементувати інші типи мислення, культуру й світогляд з тим, щоб стати людиною світу.

Висновки. Отже, регламентована, уніфікована, стандартизована система освіти побудована за ієрархічним принципом не здатна запропонувати людині адекватні відповіді на виклики сучасності. Стандартизація в освіті передбачає чітке й строге дотримання навчальної програми, методики викладання та оцінювання. Тим самим освітні процеси сприймаються лінійно, подібно до промислових процесів. Багато дітей у результаті «підганання» усіх під стандарти чи не знаходять себе у системі, де мотивуються і тим самим не отримують добрих знань. Таким чином, систему освіти пронизує безвідповідальність за долю дітей, які не «вписалися» у стандарти. Переосмислення освітніх практик у контексті соціокультурних зрушень зумовлює необхідність окреслення нових орієнтирів розвитку. До таких орієнтирів слід віднести: розуміння навчання як активного процесу творення знань, спрямованість навчання на саморозвиток особистості; розуміння освітньої діяльності як трансформативного процесу, що створює умови для само трансформації особистості. Врахування й розвиток цих орієнтирів дозволяє зрозуміти навчальну діяльність як практику відкритого знання, що здобувається шляхом самостійної взаємодії суб'єктів навчання й презентує функціонування освітньої діяльності як пластичної, гнучкої й само організованої освітньої системи. Освіта презентується як простір свободи, у якому суб'єкти навчання отримують можливість вільного самовираження й вільного вибору того, що їх цікавить.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Бауман З. *Текущая современность*; [пер. с англ; под ред. Ю. В. Асочакова]. – СПб : Питер, 2008. – 240с.
2. Жукова Е. А. *Hi-Tech: феномен, функции, формы* / под ред. И. В. Мелик-Гайказян. – Томск : Изд-во Томского госуд. пед. ун-та, 2007. – 376 с. – (Серия «Системы и модели: границы интерпретаций»).
3. Карпов А. О. *Трансформативные учебные программы // Знание, понимание. Умение*, 2011, № 1, С. 52–56.
4. Князева Е. *Научись учиться*, – URL: <http://spkurdyumov.narod.ru/knyazevalena33.htm>. (Дата обращения 25.05.17)
5. Нестеров А. Ю. *Проблема человека в свете идеологии эволюционного трансгуманизма // Глобальное будущее 2045. Конвергентные технологии (НБИКС) и трансгуманистическая эволюция* / под ред. проф. Д. И. Дубровского. – М. : ООО «Изд-во MBA», 2013. – С. 183–192.
6. Робінсон К., Ароніка Лу. *Школа майбутнього. Революція, що назавжди змінить освіту*. – Львів: Літопис, 2016. – 258с.

REFERENCES:

1. Bauman Z. *Tekuchaya sovremennost' [Liquid modernity]*; [per. s angl; pod red. Yu. V. Asochakova]. – SPb : Piter, 2008. – 240s.
2. Zhukova E. A. *Hi-Tech: fenomen, funktsii, formy [Hi-Tech: the phenomenon of function, form]* / pod red. I. V. Melik-Gaykazyan. – Tomsk : Izd-vo Tomskogo gosud. ped. un-ta, 2007. – 376 s. – (Seriya «Sistemy i modeli: granitsy interpretatsiy»).
3. Karpov A. O. *Transformativnye uchebnye programmy [Transformative curriculum] // Znanie, ponimanie. Umenie*, 2011, № 1, S. 52–56.
4. Knyazeva E. *Nauchis' učit'sya [Learn learning]*, – URL: <http://spkurdyumov.narod.ru/knyazevalena33.htm>. (Accessed 25.05.17)
5. Nesterov A. Yu. *Problema cheloveka v svete ideologii evolyutsionnogo transgumanizma [The Problem of man in the light of the ideology of evolutionary transhumanism] // Global'noe budushchee 2045. Konvergentnye tekhnologii (NBICKS) i transgumanisticheskaya evolyutsiya* / pod red. prof. D. I. Dubrovskogo. – M. : OOO «Izd-vo MBA», 2013. – S. 183–192.

6. Robinson K., Aronika Lu. Shkola maibutnoho. Revoliutsiia, shcho nazavzhdy zminyt osvitu [School of the future. Revolution that will forever change education]. – Lviv: Litopys, 2016. – 258s.

Ганаба С. А., доктор философских наук, доцент, доцент кафедры философских дисциплин Каменец-Подольского национального университета имени Ивана Огиенко (Каменец-Подольский, Украина), E-mail: sveta_ganaba@ukr.net

Человек как цель образования: ориентиры и концептуальные приоритеты.

Аннотация. Современное украинское образование находится в состоянии перманентных изменений. Эти изменения связаны с необходимостью не только эффективно отвечать на вызовы современной эпохи, а и продуцировать ряд идей, которые очертят ориентиры дальнейшего развития общества. Лишиться недостатков и дать эффективные ответы на вызовы современной эпохи образование сможет в условиях, что будет развиваться соответственно внутренней природы человека. Она понимается средой, в которой развиваются природные основы тех, кто обучается и в которой происходит их постоянное возрастание соответственно склонностей, интересов и т.д. Эти указания являются релевантными в условиях отказа от стандартизованного и унифицированного образования. Образование основывается на личностных потребностях человека и вытекает с ее природных задатков. Переосмысление образовательных практик в контексте социокультурных изменений обуславливает необходимость поиска новых ориентиров развития. К этим ориентирам следует отнести следующее: понимание обучения как активного процесса создания знаний; направленность обучения на саморазвитие личности; понимание образовательной деятельности как трансформативного процесса, который создает условия самотрансформации личности. Учет и развитие этих ориентиров позволяет понимать учебную деятельность как практику открытого знания, которая происходит путем самостоятельного взаимодействия субъектов обучения и представляет функционирование образовательной деятельности как пластичной, гибкой и самоорганизованной образовательной системы. Образование представляется пространством свободы, в котором субъекты обучения получают возможность свободного самовыражения и свободного выбора того, что их интересует.

Ключевые слова: образование, цель образования, трансформативные способности, открытое знание.

Hanaba S. O., doctor of philosophical sciences, docent, associate professor of the department of philosophical disciplines Kamianets-Podilskyi national University named after Ivan Ogienko (Kamianets-Podilskyi, Ukraine), E-mail: sveta_ganaba@ukr.net

Man as the goal of education: guidelines and conceptual priorities.

Abstract. Modern Ukrainian education is in a state of permanent changes. These changes are associated with the need not only to respond effectively to the challenges of the modern era, but also to produce a number of ideas that will set the guidelines for further development of society. To eliminate the shortcomings and to give effective answers to the challenges of the modern era of education could provided in case of developing in accordance with the inherent nature of man. It will be realized as environment in which develops natural inclinations of those who study and in which will be their constant growth in accordance with the abilities, aptitudes, interests and the like. These instructions are relevant in case of refuse from standardized and uniform education in favor of natural and organic one. Such education is based on personal human needs and stems from his natural instincts.

A departure from the centrist understanding of the human directs the educational process to the necessity of finding and creating the person comparable public queries are identical and cultural forms, focuses on selftranscendence, selfcreative person. In this context of consideration is a denial from the popular in the past century education idea of anthropocentrism. The overcoming of anthropocentrism consist not only in the rejection of utopistic and dangerous idea that only the child is at the center of the educational process, that means it is the center around which everything revolves and creates. Indeed, such denial is important because it doesn't cherish parity and appropriately unproductive training practices and relationships in the process. Kant's call to treat «the person as the purpose» loses its semantic content, given the fact that this appeal is inevitably hidden attitude to man as a means.

Academic activity is increasingly concentrated on the development of learning abilities. It is seen as a process of self-discovery, self-creation, self alignment of the environment and humans. The learning process focuses on the maximum development of creative abilities of the individual, the creation of powerful motivation of self-development of the individual. In the educational space creates a new identity of a person – a man-autopoesis, man creates himself. Its activity in the generation of new knowledge refunds cognitive and spiritual practices. In general, education develops in the plane of the transnational, cultural and social experience that will allow it to implement other types of thinking, culture and worldview, in order to become a man of the world. Rethinking of educational practices in the context of sociocultural changes necessitates the definition of new objectives. Such benchmarks should include: understanding of learning as an active process of building knowledge, training for self-development; understanding of education as a transformative process that creates the conditions for the self-transformation of personality. Accounting and the development of these guidelines allows realize educational activities as the practice of open knowledge that is acquired through self-interaction of the subjects of study and presents the functioning of the educational activities as plastic, flexible and well organized educational system. Education is presented as a space of freedom in which the subjects of study have the opportunity of free expression and free choice that they are interested in.

Keywords: education, education purpose, people, transformative skills, open knowledge.

УДК 322:273

Несправа М. В.,

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри соціальних наук
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
(Дніпро, Україна), E-mail: n.nesprava@gmail.com

ПРАВОСЛАВ'Я І КАТОЛИЦИЗМ: ПРИЧИНИ РЕЛІГІЙНОГО КОНФЛІКТУ

Анотація. У статті розглянуто перебіг історичних подій, які призвели до розколу єдиного християнського світу на православну і католицьку частини. Показано, що складні відносини між двома найбільшими християнськими конфесіями, які характеризуються двома взаємопов'язаними типами розбіжностей: організаційними і теологічними, мають глибоке історичне коріння. Водночас, автор доводить, що православна і католицька Церкви ґрунтуються на спільному духовному фундаменті, а релігійний конфлікт між ними спричинений передусім політичними розбіжностями.

Ключові слова: релігійний конфлікт, православ'я, католицизм, християнський світ, духовна єдність.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями.

Виклики, перед якими постало людство на початку третього тисячоліття, зокрема, сплеск джихадизму та націоналізму, сепаратизм і розпад держав, з новою силою поставили питання про миротворчий та інтеграційний потенціал християнства. Зрозуміло, що цей потенціал може бути ефективно реалізований лише за умови плідної комунікації та тісної кооперації між найчисленнішими конфесіями – православ'ям і католицизмом. Задля того, аби забезпечити успішність діалогу між Церквами, необхідно окреслити спільну духовну платформу та з'ясувати першопричини релігійного конфлікту. Засвоєння уроків історії сприятиме ефективному просуванню по шляху церковного воз'єднання. У цьому контексті завдання суспільствознавчих наук полягає у тому, щоб довести ключове значення пріоритету духовних цінностей над політичними амбіціями у процесі досягнення суспільної злагоди. Для України, у якій релігійні розбіжності посилюються внаслідок соціально-економічної кризи, анексії Криму і війни на Донбасі, розв'язання цієї проблеми має не тільки науково-теологічне, але й вкрай важливе практичне значення.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної про-